

Z PRACY DORADCZEJ

ZOFIA SZALCZYK
*Ośrodek Doradztwa Rolniczego
w Sielinku*

CZTERDZIEŚCI LAT FUNKCJONOWANIA PAŃSTWOWEGO SYSTEMU UPOWSZECHNIANIA POSTĘPU W ROLNICTWIE I DORADZTWA ROLNICZEGO W WOJEWÓDZTWIE POZNAŃSKIM.*

Zmiany w podstawach formalno-prawnych państwowego systemu upowszechniania w rolnictwie

W 1996 roku minęło czterdzieści lat od decyzji o utworzeniu Rolniczych Rejonowych Zakładów Doświadczalnych. Dnia 22 lutego 1956 roku Prezydium Rządu podjęło uchwałę w sprawie powołania rolniczych rejonowych zakładów doświadczalnych oraz rolniczych rad naukowo-technicznych, przy prezydiach Wojewódzkich Rad Narodowych. Uchwała ta nałożyła obowiązek na prezydium Wojewódzkich Rad Narodowych utworzenia RRZD we wszystkich województwach w latach 1956 i 1957.

W oparciu o tę uchwałę Minister Rolnictwa określił wzorcowe zarządzenie wzorcowy schemat organizacyjny RRZD. W 1956 roku powołano RRZD w Szeletowie, Minikowie, Lubaniu, Grzmiącej, Końskowoli, Bęsi, Łosiowie, Sielinku, Boguchwałę, Barzkowicach i Poświętnem. Utworzenie RRZD zainicjowało funkcjonowanie państwowego systemu upowszechniania postępu w rolnictwie.

Zadaniem RRZD było między innymi:

- prowadzenie kompleksowych prac naukowo-badawczych w zakresie agrotechniki, zootechniki, mechanizacji rolnictwa, użytków zielonych, ekonomiki gospodarstw, sadownictwa i warzywnictwa,
- współdziałanie z placówkami naukowo-badawczymi w zakresie rozwiązywania problemów naukowych,

* Jest to I część artykułu. Część II poświęcona upowszechnieniu postępu i doradztwu rolniczemu w latach 1982-1995 zostanie zamieszczona w następnym numerze ZDR.

- dostosowywanie do warunków rejonu osiągnięć naukowych instytutów i przodującej praktyki,
- udzielanie pomocy fachowej w organizowaniu doświadczalnictwa terenowego,
- „doskonalenie” kadr inżyniersko-technicznych rolnictwa,
- prowadzenie wszechstronnie rozwiniętego gospodarstwa.

RRZD uzyskały status gospodarstw pomocniczych i podporządkowane były prezydium WRN.

W 1962 roku Minister Rolnictwa wydał zarządzenie nr 121 w sprawie organizacji informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej w resorcie rolnictwa. Zarządzenie zawierało także nowe zadania dla RRZD.

Zadaniami tymi były:

1. Gromadzenie wyników doświadczalnictwa terenowego i własnych badań, wyników badań żyzności gleby prowadzonych przez stacje chemiczno-rolnicze, wyników doświadczalnych stacji oceny odmian,
2. Gromadzenie materiałów w dziedzinie osiągnięć przodujących gospodarstw rolnych,
3. Popularyzowanie informacji przygotowywanych przez ośrodki resortowe, wyników badań i osiągnięć produkcyjnych praktyki drogą kursów, pokazów, demonstracji, prasy i poprzez własne publikacje.

W RRZD utworzono działy informacji naukowo-technicznej. W celu realizacji zadań dotyczących popularyzacji postępu rolniczego organizowano w RRZD jednostki terenowe.

Należy dodatkowo zauważyć, że w/w zarządzenie Ministra Rolnictwa zobowiązywało instytuty branżowe do utworzenia pracowni upowszechniania postępu rolniczego - ośrodków informacji naukowej technicznej i ekonomicznej. Ośrodki te zobowiązano do podjęcia działalności upowszechnieniowej w przedmiocie działania instytutów.

Następna zmiana podstaw formalno-prawnych w przedmiocie działania RRZD miała miejsce w 1972 roku. Wówczas Minister Rolnictwa wyznaczył jednolite zasady funkcjonowania wszystkich RRZD w kraju oraz przekazał z IUNG do RRZD zadania z zakresu doświadczalnictwa terenowego (Zarządzenie nr 109, z 29 maja 1972 r., w sprawie organizacji, zakresu działania oraz zasad finansowania działalności rolniczych rejonowych zakładów doświadczalnych). Zarządzenie to pozwoliło Zakładom na przekształcenie się w przedsiębiorstwa państwowe i uzyskanie osobowości prawnej.

Zgodnie z nowymi statutami, RRZD jako przedsiębiorstwa państwowe, realizowały zadania:

- rozwijanie i wdrażanie do produkcji rolniczej postępu rolniczego oraz organizowanie jego upowszechniania,
- prowadzenie doświadczeń terenowych wynikających z planu prac badawczych instytutów resortu rolnictwa oraz z potrzeb rozwoju produkcji rolnej województwa,
- prowadzenie wzorcowego gospodarstwa rolnego jako bazy zastosowania nowoczesnych technologii produkcji.

W 1975 roku, po reformie administracyjnej kraju, we wszystkich RRZD nastąpiły kolejne zmiany organizacyjne. Stało się to na podstawie uchwały nr 125/75 Rady Ministrów, z dnia 10 lipca 1975 r. w sprawie utworzenia wojewódzkich ośrodków postępu rolniczego. Rolnicze Rejonowe Zakłady Doświadczalne przekształciły się w Wojewódzkie Ośrodki Postępu Rolniczego, a w nowych województwach stopniowo (w latach 1976 - 1978) tworzono nowe Ośrodki. Określono następujące zadania statutowe dla WOPR:

- rozwijanie i wdrażanie do praktyki rolniczej postępu rolniczego, organizowanie jego upowszechniania oraz koordynowanie działalności prowadzonej w tym zakresie przez inne jednostki,
- doskonalenie zawodowe kadry inżynieryjno-technicznej i innych grup pracowników rolnictwa i jego obsługi,
- prowadzenie wzorcowego gospodarstwa rolnego jako bazy zastosowania nowoczesnych technologii produkcji i naukowych zasad jej organizacji.

W 1982 roku nastąpiła bardzo istotna zamiana w działalności WOPR. Spowodowała ją decyzja Prezydium Rządu nr 44/81 w sprawie wspierania działalności oraz poprawy warunków pracy pracowników postępu rolniczego. Do WOPR przeniesiono część pracowników gminnej służby rolnej. WOPR-y przejęły z gmin zadania z zakresu doradztwa rolniczego. Od tego momentu podstawowym zadaniem WOPR stały się usługi z zakresu doradztwa rolniczego. Ważnym momentem w funkcjonowaniu WOPR było uzyskanie na podstawie ustawy o przedsiębiorstwach państwowych z 25 września 1981 r., statusu przedsiębiorstw samodzielnych, samorządnych i samofinansujących się.

Ostatnia reorganizacja państwowych placówek upowszechniania postępu doradztwa rolniczego miała miejsce w 1991 roku. Zgodnie z zaleceniem Ministerstwa Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej Wojewodowie powołali Ośrodki Doradztwa Rolniczego nadając im status jednostek budżetowych. W wyniku tej reorganizacji zlikwidowano bazę doświadczalną w postaci gospodarstw pomocniczych. Szczegółowe zakresy działania oraz organizacja poszczególnych ODRostały zróżnicowane.

Analiza treści statutów regulujących funkcjonowanie RRZD-WOPR-ODR wskazuje, że ośrodki te przekształcały się stopniowo. Z placówek doświadczalnictwa rolniczego powstały ośrodki upowszechniania postępu rolniczego, a następnie organizacje doradztwa rolniczego i upowszechniania postępu w rolnictwie i na wsi.

Rozwój form metod upowszechniania postępu rolniczego w RRZD-WOPR-ODR w Sielinku

W województwie poznańskim Rolniczy Rejonowy Zakład Doświadczalny został powołany uchwałą nr 28/233/56 Prezydium WRN w Poznaniu, z dnia 31.08.1956 r., w sprawie utworzenia rolniczego rejonowego zakładu doświadczalnego w Sielinku.

Nowa, całkowicie od podstaw budowana placówka w Sielinku, mająca pełnić funkcję ogniwa pośredniego pomiędzy nauką i praktyką rolniczą w województwie poznańskim, nie dysponowała żadnymi gotowymi wzorcami działania. Do efektywnych metod pracy upowszechnieniowej trzeba było dojść własną drogą, trzeba je było wypracować w wyniku własnych różnorodnych doświadczeń. Pierwsze lata pracy RRZD w Sielinku były okresem tworzenia zrębów organizacyjnych, kompletowania zespołu pracowników merytorycznych i budowy bazy technicznej oraz wstępnych prób działań popularyzujących wiedzę rolniczą.

W pierwszym okresie działalności RRZD w Sielinku podstawowym kierunkiem pracy merytorycznej było polowe doświadczalnictwo ściśle. Prace w zakresie upowszechniania wiedzy rolniczej miały bardzo ograniczony charakter. Sprowadzały się one do wygłaszania przez pracowników RRZD pogadanek rolniczych w okolicznych wsiach. Założono też pierwsze demonstracje odmianowe ze zbożami i ziemniakami w gospodarstwach rolnych i zorganizowano pierwsze pokazy na temat sporządzania wysokobiałkowych kiszzonek, stosowania środków chwastobójczych, żywienia bydła. W roku 1961 zorganizowano pierwszy powiatowy konkurs orki, a w 1963 pierwszy wojewódzki. W tym samym 1963 roku miała miejsce również powiatowa wystawa zwierząt.

Ważnym zadaniem dla kierownictwa było przekształcenie własnego gospodarstwa rolnego w nowoczesny zakład doświadczalny przekazujący praktykę rolniczej osiągnięcia nauki i przodującej praktyki rolniczej.

POWSTANIE I ROZWÓJ SYSTEMU UPOWSZECHNIANIA POSTĘPU W ROLNICTWIE, LATA 1964 - 1981

Powierzenie RRZD w Sielinku w 1964 r. zadań dotyczących informacji naukowo-technicznej i ekonomicznej dało faktyczny początek budowie systemu upowszechniania postępu rolniczego w województwie poznańskim.

W celu realizacji zadań w zakresie popularyzacji postępu rolniczego zorganizowano sieć Terenowych Punktów Informacyjnych (TPI). Punkty te były kierowane przez inspektorów RRZD mających swe siedziby w rejonie działalności danego TPI. Początkowo w każdym TPI pracował jeden inspektor.

Duży wzrost liczby inspektorów TPI miał miejsce w latach 1968-71. W 1971 roku działało 30 TPI we wszystkich powiatach, a w każdym TPI pracowali inspektorzy ds. agrotechniki i ds. zootechniki, a także trzech inspektorów ds. ogrodnictwa. Siedziby TPI były lokalizowane w różnych placówkach obsługi rolnictwa: w szkołach rolniczych, w ośrodkach naukowych oraz w siedzibach urzędów powiatowych.

Zadania TPI były dwukierunkowe. Przekazywały one wyniki prac naukowo-badawczych i osiągnięcia przodującej praktyki do zastosowania w szerokiej populacji gospodarstw rolnych oraz przekazywały zapotrzebowanie społeczne, w zakresie zagadnień których dotąd naukowo nie rozwiązano, do placówek naukowo-badawczych. Pełniły ponadto funkcje lokalnych ośrodków upowszechniania postępu rolniczego, a ich głównym celem stało się wspomaganie procesów intensyfikacji produkcji rolnej.

W latach 1964-1966 praca inspektorów TPI polegała na organizowaniu demonstracji, i pokazywaniu nowości w produkcji roślinnej. Później podstawowym zadaniem tych inspektorów było doradztwo fachowe i metodyczne dla gminnej służby rolnej oraz koordynowanie upowszechniania postępu rolniczego w powiecie.

DEMONSTRACJE JAKO PODSTAWOWA FORMA UPOWSZECHNIANIA POSTĘPU ROLNICZEGO

Demonstracje stanowiły zorganizowaną formę przekazywania nowych metod i środków produkcji rolnej opartych na osiągnięciach nauki i techniki do praktyki rolniczej. Mianem demonstracji określano wprowadzanie do gospodarstw rolnych poszczególnych zakończonych i sprawdzonych tematów badawczych, które umożliwiły osiągnięcie wyższych wyników produkcyjnych i ekonomicznych. Określony temat mógł być demonstrowany według zasad zawartych w instrukcji na wybranym polu, z tym, że na niewielkiej części tego pola musiała być stosowana także tradycyjna metoda agrotechniczna, chodziło bowiem o porównanie wyników. Dobrze zorganizowana demonstracja była skutecznym środkiem dydaktycznym wykorzystywanym w szkoleniu służby rolnej oraz rolników.

W latach 1964-1967 TPI przeprowadzały demonstracje tylko w zakresie produkcji roślinnej. Dominującymi wówczas tematami były: „dodatkowe nawożenie żyta późną dawką azotu” oraz „agrotechnika pszenicy ozimej”. Podstawowym i osiągniętym celem tej drugiej demonstracji było znaczne rozszerzenie powierzchni uprawy i podniesienia plonów pszenicy w gospodarstwach indywi-

dualnych na terenie Wielkopolski. Tematykę zootechniczną w demonstracjach podjęto dopiero w 1967 r. i to początkowo w małym zakresie.

Od 1966 r. do organizowania demonstracji włączyli się agronomowie gromadzcy (późniejsza gminna służba rolna).

Pod koniec lat sześćdziesiątych demonstracje stały się najważniejszą formą upowszechniania postępu stosowaną przez RRZD Sielinko w rolnictwie indywidualnym w Wielkopolsce. Tematy demonstracyjne były lokalizowane u tych rolników, którzy zobowiązali się do stosowania i wykonania zaleceń zawartych w instrukcjach sformułowanych przez RRZD. Gospodarstwa, w których zlokalizowano demonstracje nazywano gospodarstwami demonstracyjnymi.

W pierwszych latach siedemdziesiątych podstawowym kierunkiem i metodą pracy upowszechnieniowej było również oddziaływanie na rolników poprzez demonstracje agro- i zootechniczne. Innowacją metodyczną wprowadzoną w 1970 r. było omawianie z grupami rolników celowości i korzyści poszczególnych demonstracji przed ich założeniem, co wpłynęło na trafniejsze rozmieszczenie demonstracji oraz przyczyniło się do rozwinięcia nowej formy tzw. demonstracji zbiorowych. W 1971 roku, po raz pierwszy, zaczęto propagować na szerszą skalę demonstracje zbiorowe. Polegały one na prowadzeniu w jednej wsi większej ilości demonstracji na jeden temat, mający dla danej wsi szczególne znaczenie. Była to także bardzo skuteczna metoda zainteresowania wybranym problemem całego środowiska wiejskiego. Demonstracje zbiorowe wykorzystywano jako obiekty szkoleniowe, na których prowadzono lustracje i pokazy, a wyniki przedstawiano na szkoleniach i podsumowaniach gminnych. Demonstracje zbiorowe objęto różnego rodzaju konkursami, a najlepszym ich organizatorom wręczano nagrody i wyróżnienia. Od 1976 r. wprowadzono nowy typ demonstracji tzw. demonstracje gminne. Obejmowano nimi wszystkie wsie danej gminy. Ten typ demonstracji organizowano do 1987 r.

W latach siedemdziesiątych demonstracje były już bardzo powszechną formą popularyzacji postępu rolniczego stosowaną przez wiele instytucji działających na rzecz rolnictwa. Na celowość nowego spojrzenia na formy upowszechniania postępu, już w 1971 roku, zwrócił uwagę prof. M. Jerzak z AR w Poznaniu stwierdzając:

„Posiadamy obecnie szeroko rozbudowany aparat różnego rodzaju demonstracji. Demonstracjami zajmują się wydziały rolnictwa rad narodowych, gminne spółdzielnie, „Samopomoc Chłopska”, „Agrochem”, kółka rolnicze, rolnicze rejonowe zakłady doświadczalne i wiele innych instytucji. W sumie, zliczając całość, liczba demonstracji przechodzi w tysiące. Wyrażam wątpliwość, czy istnieje społeczne zapotrzebowanie na tak wielką skalę działalności demonstracji. Grozi nam bowiem dewaluacja tego, co jest w zasadzie pożyteczne i dobre, jednak w nadmiarze podawane traci swoją wartość. Dlatego wysuwam wniosek, aby kosztem ograniczenia działalności demonstracyjnej do niezbędnych rozmia-
rów uzyskane środki przeznaczyć na doradztwo ekonomiczno-organizacyjne, ponieważ dopiero wówczas, gdy rozpoczynamy rozmowę z rolnikiem na tematy

organizacyjne rozpoczyna się właściwie praca doradcza”. Zatem zaistniała konieczność poszukiwania nowych form popularyzacji postępu.

GOSPODARSTWA WDROŻENIOWE

Drugą po demonstracjach formą upowszechniania postępu w praktyce rolniczej były wdrożenia organizowane głównie w tzw. gospodarstwach wdrożeniowych. Wdrożeniem określono szczególnie rodzaj demonstracji, a mianowicie pierwsze praktyczne zastosowanie wyniku badań naukowych w warunkach danego rejonu. Celem wdrożenia było sprawdzenie wyniku pracy naukowej w konkretnych warunkach przyrodniczo-gospodarczych oraz jego adaptacja. Jeżeli wyniki badania naukowego okazywały się skuteczne, organizowano dalsze upowszechnianie poprzez demonstracje, pokazy, szkolenia i wydawnictwa. Gospodarstwem wdrożeniowym nazywano takie indywidualne gospodarstwo rolne, w którym na podstawie wieloletniej umowy wprowadzano wdrożenia najnowszych osiągnięć nauki i techniki z różnych dziedzin rolnictwa. Rolnik zobowiązywał się do wieloletniej współpracy w zakresie usprawniania produkcji rolnej oraz do przekazywania wyników wdrożeń do wiadomości okolicznym rolnikom. Gospodarstwo wdrożeniowe było ogniwem łączącym badania naukowe z praktyką rolniczą. Lokalizowano w nich doświadczenia adaptacyjne i liczne tematy wdrożeniowe. Gospodarstwo wdrożeniowe pełniło jednocześnie funkcję stałego obiektu dydaktycznego, szkolono w nim gminną służbę rolną i rolników.

RRZD w Sielinku rozpoczął organizowanie gospodarstw wdrożeniowych w roku 1966, a już w 1971 funkcjonowały 54 gospodarstwa wdrożeniowe, w każdym powiecie było przynajmniej jedno. Na gospodarstwo wdrożeniowe typowano indywidualne gospodarstwo rolne, spełniające kilka warunków. Gospodarstwo winno być:

- możliwie najlepsze w danym rejonie pod względem wydajności produkcji rolniczej i dochodu rolniczego,
- reprezentatywne dla rejonu pod względem obszaru i jakości użytków rolnych,
- mieć czyste, schludnie utrzymane podwórko gospodarskie oraz budynki inwentarskie w dobrym stanie,
- prowadzone przez rolnika postępowego, chcącego i umiejącego wprowadzać postępowe metody gospodarowania.

W RRZD Sielinko przyjęto zasadę, że każdy inspektor powiatowy TPI opiekuje się jednym gospodarstwem wdrożeniowym, z którym RRZD zawiera umowę określającą prawa i obowiązki stron. W każdym gospodarstwie inspektor powiatowy prowadził określoną dokumentację dotyczącą produkcji i wyników ekonomicznych. W skład tej dokumentacji wchodziła także uproszczona rachun-

kowość rolna wg wzoru prof. W.Prandoty (do 1974 roku), a później uproszczony rachunek kosztów i produkcji w gospodarstwie indywidualnym z wykorzystaniem metody planowania programu wg Z.Wojtaszka.

Już w okresie pierwszych 5 lat działalności poprzez gospodarstwa wdrożeniowe wprowadzono do praktyki wiele nowości. Należały do nich: stosowanie suszu ziemniaczanego i Prowitu w żywieniu trzody chlewnej, uprawa żyta poplonowego i jego użytkowanie, stosowanie drugiej dawki azotu na zboża w czasie kłoszenia, nowe odmiany zbóż.

W połowie lat siedemdziesiątych gospodarstwa wdrożeniowe zostały objęte doradztwem ekonomicznym i technologicznym. Sporządzono dla nich projekty optymalizacji produkcji i pomagano w ich realizacji. Dążono do przekształcenia tych gospodarstw w wzorowe gospodarstwa specjalistyczne.

Gospodarstwa wdrożeniowe pełniły wiodącą rolę w upowszechnianiu postępu w skali powiatu. Po likwidacji powiatów i powołaniu nowych WOPR liczba gospodarstw wdrożeniowych w roku 1978 zmalała do szesnastu, ale w roku 1980 było ich już pięćdziesiąt. Nowe gospodarstwa wdrożeniowe wybierano spośród gospodarstw specjalistycznych, cechujących się wysoką intensywnością produkcji. Prowadzono w nich każdego roku około dwudziestu tematów dotyczących zróżnicowanych problemów rolnictwa.

Od 1972 zaczęto popularyzować ideę specjalizacji indywidualnych gospodarstw rolnych. Gminna służba rolna dostała zadanie organizowania przykładowych gospodarstw specjalistycznych. Działalność ta od strony merytorycznej była wspierana przez inspektorów powiatowych RRZD. Inspektorzy pomagali w wyborze kierunku specjalizacji i opracowaniu projektu reorganizacji gospodarstwa.

W okresie najbardziej zaawansowanych działań, związanych z tworzeniem gospodarstw specjalistycznych (lata 1978 - 1979), było 2181 gospodarstw, którym nadano tzw. karty gospodarstwa specjalistycznego. Działania w tym zakresie zaprzestano w 1981 roku.

INNE FORMY UPOWSZECHNIANIA POSTĘPU

Szczególną formą upowszechniania postępu rolniczego, organizowaną już przez RRZD w Sielinku, były tzw. „Dni Otwartych Drzwi”. Po raz pierwszy Dzień Otwartych Drzwi został zorganizowany 1 lipca 1979 r. Organizacja Dnia Otwartego w rolniczych placówkach naukowo-badawczych i upowszechnieniowych została zainicjowana przez Ministra Rolnictwa i redakcję pisma „Gromada - Rolnik Polski”. Dzień Otwartych Drzwi stworzył okazje do licznych bezpośrednich kontaktów specjalistów RRZD z producentami rolnymi. W pierwszym Dniu Otwartych Drzwi odwiedziło Sielinko 20 grup rolników i rolnicy indywidualni, razem 600 osób. Pracownicy RRZD prezentowali zwiedzającym działal-

ność upowszechnieniową i wdrożeniową, informowali o prowadzonych doświadczeniach, pokazywali wzorowo zorganizowane gospodarstwo rolne.

Trzecią po wdrożeniach i demonstracjach formą praktycznego upowszechniania w praktyce rolniczej były pokazy poprawnego wykonywania różnych prac rolniczych. Pokazy często organizowano na polach demonstracyjnych.

Od 1964 roku inspektorzy w terenie organizowali podsumowania rocznej działalności upowszechniania. Celem tych podsumowań była społeczna ocena wyników prac prowadzonych przez inspektorów RRZD-WOPR. Podsumowania organizowano w listopadzie i grudniu. Pierwsze odbyły się w rejonach obejmujących 2-3 powiaty, a w miarę zwiększania się liczby TPI w każdym powiecie. Następnie rozszerzono podsumowania na wszystkie gminy. Obok pracy popularyzatorskiej i instryktażowej RRZD starał się służyć rolnikom pomocą w zaopatrzeniu w kwalifikowany materiał siewny i zarodowy materiał hodowlany produkowany we własnym gospodarstwie. Rozprowadzano kwalifikowane nasiona zbóż, roślin motylkowych i strączkowych oraz sadzeniaki ziemniaków, rozprowadzano również zarodowe krowy i jałówki cielne rasy ncb, knurki i loszki rasy złotnickiej oraz maciorki i tryki rasy długowiełnej poznańskiej. Materiał ten trafiał w pierwszej kolejności do gospodarstw współpracujących z RRZD.

Już w połowie lat siedemdziesiątych, w RRZD Sielinko funkcjonował w pełni ukształtowany system upowszechniania postępu rolniczego, obejmujący różnicowane formy organizacyjne:

- gospodarstwa wdrożeniowe,
- gospodarstwa specjalistyczne - przykładowe,
- demonstracje indywidualne i zbiorowe,
- pokazy, lustracje i konkursy,
- doradztwo metodyczno-fachowe dla gminnej służby rolnej,
- doradztwo rolnicze bezpośrednio świadczone rolnikom,
- szkolenia kursowe, seminaryjne oraz tytuły kwalifikacyjne,
- działalność wydawnicza (instrukcje, ulotki, broszury i książki fachowe).

Działalność ta była wspierana przez uczelnie rolnicze, a zwłaszcza przez AR w Poznaniu i SGGW w Warszawie, instytuty naukowo-badawcze i inne instytucje działające na rzecz upowszechniania postępu w rolnictwie.